Ross: Förhandla!

Efter möten med Spaniens utrikesminister 12 november uppmanar FN-sändebudet Christopher Ross Marocko och Polisario att uppta seriösa förhandlingar. Andra länder uppmanas också att påverka parterna till förhandlingar. Status quo kan inte accepteras och är en felbedömning, sa Ross med hänvisning till hot om extremism i Sahelområdet och politisk instabilitet i Mali.

Ross fortsatte sedan sin rundresa till USA, Frankrike, UK och Ryssland.

FN måste tvinga!

FN:s säkerhetsråd har i fem år tvingat Marocko och Polisario till samtal i stället för att implementera Settlement Plan från 1988, skriver jurister i NY i en rapport. Inget land, inte ens SR:s egna medlemmar, anser att Marocko har rätt till Västsahara. Västsahariernas rätt till självbestämmande bör ske genom att FN med hjälp av kapitel 7 i FN-stadgan tvingar igenom Settlement Plan, Peace Plan of James Baker eller tvingande förhandlingar till en politisk lösning liknande den som skedde i Sudan.

Gdeim Izik

Sidahmed Lemjiyed, ordförande i Kommittéen för bevarandet av Västsaharas naturresurser, är en av de 24 civila Gdeim-fångar som skulle ställas inför militärdomstol i Rabat efter två år i fängelse. Plundringen var ett av de teman västsaharierna förde fram i protesterna 2010; att vara andraklassens medborgare i sitt eget rika land medan naturresurserna skeppas utomlands och pengarna hamnar i marockanska fickor. Att fängsla någon mer än ett år utan rättegång är olagligt i Marocko.

Gdeim Izik-fångarna

14 observatörer, de flesta italienska och spanska jurister, kom till militärdomstolen i Rabat för att närvara vid rättegången som sköts upp mot de 24 åtalade Gdeim Izik-fångarna 24 oktober. Västsaharierna är åtalade för att tillhöra en kriminell organisation, mord på civila och poliser samt skändning av en död kropp.

Observatörerna bad att få träffa åklagare och domare men fick inget svar. Juristerna skriver i en rapport att rättsordningen i detta fall är rättsvidrig på många punkter.

Historiskt FN-besök

FN-sändebudet Christopher Ross har träffat människorättsaktivister i ockuperade Västsahara.

Hösten 1987 skulle en teknisk FN-mission besöka den ockuperade delen av Västsahara. Unga modiga västsahariska Polisarioanhängare beslutade att gå ut på gatorna för att visa FN-representanterna att det fanns en opposition mot ockupationen. Det var inte bara modigt, det var mycket farligt. Marockansk säkerhetstjänst fick reda på de hemliga planerna och styrde om FN-delegationens besök till en dag senare. När FN-tjänstemännen anlände till El Aaiún hade marockansk säkerhetstjänst hunnit rensa bort allt motstånd och gripa cirka 400 västsahariska unga aktivister. Bland dem fanns de nu så kända människorättsaktivisterna Aminettou Haidar, Brahim Dahane och Djemia Ghali. I fyra år satt de med ögonbindlar i ett hemligt fängelse utanför El Aaiún, förnedrade, misshandlade, torterade under de uslaste förhållanden och försvunna för sina anhöriga. Men de överlevde. Det gjorde inte alla.

I oktober i år, 25 år senare, ägde ett historiskt möte rum. De före detta politiska fångarna fick träffa FN-sändebudet Christopher Ross. Det är första gången sedan MINURSO skapades 1991 som ett FN-sändebud har träffat västsahariska människorättsaktivister i den ockuperade delen av Västsahara.

Ross besök varade från 27 oktober till 15 november men själva programmet annonserades inte i förväg. Han startade dock i Marocko där han bland andra träffade den marockanske kungen. Därefter fortsatte han alltså till den ockuperade delen av Västsahara, där han stannade i tre dagar och var inkvarterad på MINURSO:s högkvarter i El Aaiún. Det var hit han själv bjöd in företrädare för det västsahariska civila samhället. För första gången på 21 år kunde människorättsaktivister träda in i FN-högkvarteret. Representanter för de förbjudna organisationerna ASVDH, CODESA och många andra grupper från Smara, Dakhla och Boujdour mötte Christopher Ross.

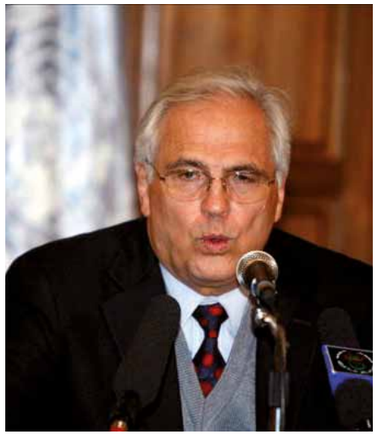

FN-sändebudet Christopher Ross.

Han träffade också representanter för promarockanska organisationer samt besökte MINURSO:s kontor i Tifariti och Mahbez.

Samtidigt har marockansk polis och säkerhetstjänst åter startat en klappjakt på aktivister. På ett youtubeklipp kan man se hur just Aminatou Haidar slås ned på en gata i El Aaíun. Hennes rosa melhafa fladdrar i vinden där hon ligger på gatan medan batongslagen från poliserna haglar över henne.

Sammanlagt över 40 västsaharier har skadats efter att de attackerats av marockanska polisstyrkor i städerna El Aaiún, Dakhla, Smara och Boujdour efter FN-besöket. Demonstranterna hade fredligt viftat med flaggor och krävt självständighet för Västsahara. Tio personer skadades i Smara 4 november, en familj fick sitt hem ödelagt. Västsaharier som samlats utanför sjukhuset attackerades också.

> **”För första gången på 21 år kunde människorättsaktivister träda in i FN-högkvarteret.”**

Redan i maj skulle Christopher Ross ha genomfört besöket men de marockanska myndigheterna lyckades stoppa det, eftersom de förklarade att de inte längre hade förtroende för honom. Marocko har på olika sätt försökt att få bort Christopher Ross från posten som FN:s generalsekreterares särskilda sändebud. Han anklagades för att vara partisk efter att han i en FN-rapport i april kritiserat de marockanska myndigheterna. Christopher Ross har dock fått ett uttryckligt och upprepat förtroende från FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon.

Christopher Ross tillträdde sin tjänst 2009. Då hade holländaren Peter van Walsum fått avgå efter att han offentligt uttalat att ett självständigt Västsahara var en ”orealistisk” lösning. Christopher Ross har bland annat varit amerikansk ambassadör i Algeriet samt chef för ett amerikanskt kulturcenter i Marocko.

Under fem år har samtal förts mellan Marocko och Polisario under ledning av FN-sändebuden med målet att de båda parterna ska enas om en lösning där västsaharierna garanteras rätten till självbestämmande. Inga resultat har i princip uppnåtts. Parterna har helt olika ståndpunkter.

– Mitt uppdrag är att utvärdera dessa fem år, komma fram till något konkret samt se vilket inflytande händelseutvecklingen i Nordafrika och Sahel-området har på Västsaharafrågan, förklarade Ross vid en presskonferens i flyktinglägren.

Efter flyktinglägren följde besök i Alger, Nouakchott, Madrid och Paris. Den 28 november ska Christopher Ross rapportera för FN:s säkerhetsråd om sitt besök.

Lena Thunberg

SOME RIGHTS RESERVED
Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/
Verket har publicerat i www.globalarkivet.se.

Rättegången mot Gdeim Izik-fångarna uppskjuten

När protestlägret Gdeim Izik hade stormats av marockansk militär den 8 november 2010 greps och fängslades 24 västsahariska män. De fängslade utgörs av kända människorättsaktivister samt den grupp som förhandlade med de marockanska myndigheterna under en månads tid då de framförde krav på arbete, bostäder och icke-diskriminering.

I två år har dessa västsaharier suttit fängslade på Salé-fängelset utanför Rabat anklagade för brott mot landets säkerhet. Dessa civila personer i åldrarna 22 till 47 år ska ställas inför militärdomstol. De hungerstrejkade i 42 dagar i november 2011 i protest mot de usla förhållandena i fängelset och för att det inte hade fått någon rättslig process. De krävde att få en rättegång eller att släppas fria.

Den 24 oktober i år skulle rättegången äntligen bli av. Men den sköts upp utan att något nytt datum har satts ut. Det är en vanlig taktik hos den marockanska rättsapparaten att inte bara en gång utan många gånger skjuta upp rättegångar, så att utländska observatörer till slut inte har möjlighet att närava.

– De 24 västsaharierna lever under miserabla förhållanden i fängelset, berättar Leaarousi på besök i Sverige för att berätta om förhållandena i den ockuperade delen av Västsahara. Löss, ingen medicin, dålig mat, misshandel, tortyr tillhör vardagen.

Men det är inte bara de fängslade som har problem. Deras anhöriga, mödrar och systrar, har tagit sig den långa vägen från Västsahara till Marockos huvudstad Rabat för att vara nära sina män, bröder och söner. Nu har två år gått.

– De hyr en lägenhet för att få ned kostnaderna. De är fattiga människor, det är jättesvårt för dem att klara av situationen, men de vill ju besöka de fängslade och hjälpa dem med kläder, mat och moraliskt stöd.

FN-rapportör: Tortyr används

FN:s särskilde rapportör om tortyr, Juan Mendez genomförde en resa till Marocko och den ockuperade huvudstaden El Aaiún i Västsahara i september. En månad senare rapporterade han till Säkerhetsrådet att de marockanska myndigheterna använder tortyr mot människorättsförsvarare och politiska fångar och särskilt när det handlar om nationens säkerhet eller demonstrationer.

Migranter från södra Afrika i norra Marocko utsätts för sexuellt våld och misshandel.

Juan Mendez konstaterade också att flera fängelser hade stängts, andra var nyligen ommålade och hade rena hygienutrymmen samt nya filtar och lakan.

– Jag hoppas verkligen att dessa förbättringar kvarstår och att de görs på alla de fängelser som jag inte besökte, sa Juan Mendez.

I två dagar besökte han El Aaiún.

– Jag var helt överväldigad av alla förfrågningar och de hundratals fall som genast prioriterades. Tyvärr kunde jag bara träffa några av dessa påstådda offer och representanter för det civila samhället, men jag ska studera all information som jag fått, sa han

RFK Center: Stoppa våldet!

I augusti besökte en delegation från Robert F Kennedy Center for Justice and Human Rights den ockuperade delen av Västsahara. I september kom en preliminär rapport.

– I det Marocko-kontrollerade Västsahara finns en ständig närvaro av säkerhetsstyrkor. Rätten till liv, frihet, personlig integritet kränks. Åsiktsfrihet, mötesfrihet, rätten att organisera sig och rättssäkerheten kränks också. Detta skapar en atmosfär av rädsla bland västsaharierna. RFK Centret kräver därför att de marockanska myndigheterna sätter punkt för våldsamheterna mot västsaharier som stöder ett självständigt Västsahara, skriver man i rapporten.

Delegationen var övervakad av civilklädd polis och hindrades när delegaterna försökte dokumentera en fredlig demonstrant.

Lena Thunberg

Bild: Anhöriga till de 24 fängslade Gdeim Izik-fångarna demonstrerar vid den uteblivna rättegången oktober.